

ORJİNAL MAKALE / ORIGINAL ARTICLE

Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi / BAUN Sağ Bil Derg
Balıkesir Health Sciences Journal / BAUN Health Sci J
ISSN: 2146-9601- e ISSN: 2147-2238
Doi: <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.794388>

Doğum Eylemine Katılmış Olmak Ebelik Öğrencilerinin Doğum Korkusu Düzeylerini Etkiler Mi?

Burcu KIŞLA¹, Derya KILINÇ¹, Nihal ÇAKMAK²,
Esma YÜKSEL³, Nazan TUNA ORAN³

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım Servisi
² Özel Çınarlı Hastanesi, Doğumhane Servisi
³ Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı

Geliş Tarihi / Received: 13.09.2020. **Kabul Tarihi / Accepted:** 20.06.2023

Bu makalenin özeti 4. Uluslararası 5. Ulusal Ebelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZ

Amaç: Araştırmada doğum eylemine aktif bir şekilde veya gözlemleyerek katılan ebelik bölümü öğrencileri ile doğum eylemine hiç katılmamış olan ebelik bölümü öğrencilerin doğum korkusu düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Kesitsel tipte yapılan bu araştırmaya; Mart-Mayıs 2019 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinde eğitimlerini sürdüren, araştırmaya katılmayı kabul eden 298 ebelik öğrencisi dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Birey Tanıtım Formu ve genç kadın ve erkeklerin doğum korkusu düzeylerini belirleyen 'Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (GÖDKÖ) kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.0±2.27 yıldır. Gebe kaldıklarında %90.3'ü normal vajinal doğumu, %9.7'si ise sezaryen doğumu tercih etmeyi düşünmektedir. Öğrencilerin %69.1'i doğum endişesi duymakta olup, nedenleri arasında ise; doğum ağrısı çekme (%48), bebek travması (%17.4), olumsuz doğum öyküsü (%12.8) ve mahremiyete saygısızlık (%3.7) yer almaktadır. Ebelik öğrencilerinin sadece 86'sı (%28.8) doğuma aktif katılmışken, doğumu gözlemleyenler 167 (%56.1) olup, araştırmaya katılan tüm öğrencilerin yarısından fazlasının doğuma katılımı olmuştur. Katılımcıların GÖDKÖ puan ortalaması 35.03±9.19'tür ve öğrencilerin; sınıfları, doğum hakkındaki bilgi düzeyleri, doğuma aktif katılım ve doğumu gözlemeleme durumları arasında GÖDKÖ puanları açısından fark saptanmamıştır. Fakat öğrencilerin doğum tercihi, doğum hakkında endişe duyma durumları ile GÖDKÖ açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. **Sonuç:** Ebelik öğrencilerinde doğuma aktif katılım veya gözlem yapmanın doğum korkusuna etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Ancak doğum endişesi duyan ve sezaryen tercih eden öğrencilerin doğum korkusu daha fazladır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Doğum Ağrısı, Doğum Korkusu, Gebelik Öncesi, Ebelik Öğrencileri.

Does Participating in Labor Action Affect the Childbirth Fear of Midwifery Students?

ABSTRACT

Objective: In the study, it was aimed to determine the level of fear of childbirth in midwifery students who actively or observantly participated in labor and midwifery students who have never participated in labor. **Materials and Methods:** In this cross-sectional study; a total of 298 midwifery students, attending in a public university between March and May 2019, were included. As the data collection tool, Individual Identification Form prepared by the researchers and the Fear of Childbirth Prior to Pregnancy Scale, which determines the fear of childbirth in young women and men. **Results:** The mean age was 20.40±2.27 years. In case of their pregnancy, 90.3% of them considered normal vaginal delivery and 9.7% of them preferred cesarean delivery. 69.1% of students were worried about birth and the reasons are; birth pain (48%), infant trauma (17.4%), negative birth history (12.8%) and disrespect for privacy (3.7%). While only 86 (28.8%) of midwifery students participated actively in birth, the number of observers was 167 (56.1%); thus, more than half of all students participated in birth. The mean score of CFPP was 35.03±9.19. There was no significant difference between the education grade, the level of knowledge about childbirth, active participation in childbirth and observation of birth in terms of CFPP scores. However, a significant difference was found in terms of students' birth preference, anxiety about birth, and CFPP score. **Conclusion:** It was determined that active participation in or observation of labor in midwifery students had no effect on birth fear. Students who were worried about birth and preferred cesarean section had more fear of birth.

Keywords: Childbirth, Labor Pain, Fear of Childbirth, Pre-Pregnancy, Midwifery Students.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Esma YÜKSEL, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye.

E-mail: esmdgn06@gmail.com

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Kışla, B., Kılınç, D., Çakmak, N., Yüksel, E., & Oran, N.T. (2023). Doğum eylemine katılmış olmak ebelik öğrencilerinin doğum korkusu düzeylerini etkiler mi? *BAUN Health Sci J*, 12(3), 560-570. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.794388>

BAUN Health Sci J, OPEN ACCESS <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balikesirsbd>
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

GİRİŞ

Bir bebeğin doğumu çoğu kadın için hayatı boyunca yaşayabileceği en önemli deneyimlerden biridir. Gebelik süreci ve doğum eylemi anneliğe uyum sağlamada bazı biyolojik, fiziksel, duygusal ve sosyal değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu değişimlere uyum sağlamaya çalışan kişi kadın olmasına karşın, gebenin yakın çevresi de bu süreçten etkilenmektedir. Sosyal ve duygusal etkileri nedeni ile doğum yapma ve ebeveyn rolü üstlenme, toplumda ve farklı kültürlerde iki önemli olay olarak kabul edilirken, bunlar aynı zamanda kadın için büyük bir stres kaynağı olarak görülür (Çoşkun, 2012; Deliktaş ve ark., 2015; Beji, 2016).

Yirminci yüzyılda bilimsel bilginin artması ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda doğumlar her ne kadar en az komplikasyonla sonuçlansa da doğum eylemi birçok kadın için hala tamamen kontrol altına alınamayan, bilinmezliğin yaygın hissedildiği ve sonucun öngörülemeyen sürecidir (Deliktaş ve ark., 2015). Bu sebeple gebelerin çoğunluğu doğumla ilgili bazı endişeler taşımaktadır. Yapılan bir çalışmada endişe yaşayanların yaklaşık %6-10'unun yüksek düzeyde, %20-50'sinin hafif düzeyde doğum korkusu yaşadıkları belirlenmiştir (Rouhe ve ark., 2013). Kabul edilebilir düzeydeki bir doğum korkusu, kadını doğuma hazırlama konusunda motive edici olabilir. Ancak korku gebelikten önce oluşmuş ya da gebelik süreci yaşanırken korkunun şiddeti arttırmışsa bu durum "Tokofobi" olarak adlandırılır (Scollato ve Lampasona, 2013). Tokofobinin literatürdeki karşılığı 'patolojik doğum korkusu'dur (Uçar ve Gölbaşı, 2015). Doğum korkusu doğum ile birlikte doğum sonu dönemde azalmakta ve yerini başka korkulara (emzirememe korkusu, sütün yetmeme korkusu vb.) bırakmaktadır (Demirsoy ve Aksu, 2015). Diğer bir taraftan yoğun hissedilen doğum korkusu nedeniyle kadınlar gebe kalmaktan kaçınmakta, doğum esnasında daha fazla müdahaleye maruz kalmaktadır. Ayrıca doğum korkusu kadınları sezaryen ile doğuma yönlendirmektedir (Stoll ve Hall, 2013; Hauck ve ark., 2016; Weeks ve ark., 2020). Størksen ve arkadaşlarının (2013) doğum korkusu ile doğum deneyimleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmeyi amaçlayan 1357 gebe ile yaptığı bir çalışmada da doğum korkusu yaşamamanın acil sezaryen ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Doğum korkusunun altında birçok neden olabilir. Biyolojik nedenler (doğum ağrısı), psikolojik nedenler (kişilik özellikleri, travmatik olaylar, cinsel istismar), sosyal nedenler (sosyal destek eksikliği, ekonomik nedenler, eğitim durumu) ya da ikincil faktörler (önceki doğum deneyimi, nullipar olma) doğum korkusuna yol açabilir (Uçar ve Gölbaşı, 2015). Önceki çalışmalarda doğum korkusu; demografik özellikler, kişilik özellikleri, parite gibi farklı değişkenlerle tanımlanmıştır. Kadınların hiç gebelik deneyimi yaşamamış olması, genç yaşta gebelerin çoğunluğunun nullipar olması, doğum ile ilgili bilgilerinin yetersiz ya da yanlış olması gibi

nedenlerle daha fazla doğum korkusu yaşadıkları saptanmıştır (Gao ve ark., 2015; Çiçek ve Mete, 2015). Ayrıca doğum korkusunu inceleyen araştırmaların sıklıkla gebelik sürecinde ve doğum sonu dönemde yapıldığı görülmektedir. Ancak doğuma ilişkin tutumlar ilk olarak gebelikten önce kazanılmaktadır. Dolayısıyla gebelik deneyimi yaşamamış genç kadınlarda korkunun ne kadar yaygın olduğunun bilinmesi son derece önemlidir (Rondung ve ark., 2016; Rublein ve Muschalla, 2022). Gebelik sürecinde ve doğumda doğum korkusunu ölçebilmenin yanında gebelik öncesinde de kadınların ve erkeklerin doğum korkusunu değerlendirmek mümkündür. Yapılan bir yurtdışı çalışmasına göre yüksek doğum korkusuna sahip kadınların daha genç ve evli olmama olasılıklarının yüksek olduğu bulunmuştur (Stoll ve Hall, 2013). Gebe olmayanlarda doğum korkusunu inceleyen birkaç araştırma bulunmaktadır. Stoll (2012) gebelik deneyimi yaşamamış üniversite öğrencilerinde yapmış olduğu çalışmada yaklaşık her yedi öğrenciden birinin doğum korkusu yaşadığını saptamıştır. Öğrencilerin doğum sırasında ve sonrasında fiziksel değişikliklere ilişkin kaygıları ve bilgi eksiklikleri, yüksek düzeyde korku ve güçlü bir sezaryen tercihi ilişkilendirilmiştir. Thomson ve arkadaşlarının (2017) öğrencilerin doğuma ilişkin olumsuz izlenimlerine yönelik araştırmasında yazılı ve görsel medyayı en büyük bilgi kaynağı olarak kullandığını ifade edenlerin doğum korkusu daha yüksek bulunurken, bilgi kaynağını aile üyeleri ve arkadaşlar olarak bildiren öğrencilerin ise daha düşük saptanmıştır. Ülkemizdeki literatürde genç bireylerde gebelik öncesi doğum korkusu düzeylerini araştıran birkaç çalışmaya rastlanılmıştır (Vurgeç ve ark., 2021; Gür ve ark., 2022). Vurgeç ve arkadaşlarının çalışmasına (2021) göre ağrının şiddeti ile ilgili kaygılar, yetersiz baş etme becerisi, öngörülemeyen riskler, beden imajına yönelik kaygılar ve olumsuz doğum hikayeleri vajinal doğumu tercih edeceklerini ifade eden katılımcılar için doğum korkusunu yordayıcı faktörler olarak bulunmuştur. Katılımcıların sağlık eğitimi almış olmalarına rağmen, gençlerin gebelik öncesi orta derecede doğum korkusu olduğu saptanmıştır. Gür ve arkadaşlarının çalışmasına (2022) göre kadınların büyük çoğunluğu (%81.0) ve erkeklerin %36.3'ü doğumdan korktuğunu ifade etmiştir. Çalışma sonucuna göre her iki cinsiyetin de gebelik öncesi doğum korkusu yaşadığı bulunmuştur.

Diğer taraftan genç kadınların doğumu herhangi bir şekilde gözlemleme durumu ya da doğuma aktif katılma durumları açısından doğum korkusu düzeylerine dikkat çekilmemiştir. Ebelik bölümü öğrencileri eğitimleri boyunca doğumu gözlemlemekte, doğuma aktif katılmaktadır. Ayrıca mezuniyet kriterlerinden biri olan en az "kırk doğum yaptırma" yükümlülüğünü yerine getirmektedir. Doğumu gözlemlemenin veya aktif katılmanın, doğum korkusunu etkilemede bir faktör olabileceği

düşüncesinden yola çıkılarak; bu araştırmada, doğum eylemine aktif bir şekilde veya gözlemleyerek katılan ebelik bölümü öğrencileri ile doğum eylemine hiç katılmamış olan ebelik bölümü öğrencilerinin doğum korkusu düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evren ve örnekleme

Kesitsel tipte yapılan bu araştırmanın evrenini; bir devlet üniversitesinin ebelik bölümünde öğrenim gören toplam 410 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiştir ve araştırmanın uygulandığı tarihlerde (Mart-Mayıs 2019), çalışmaya katılmayı kabul eden 298 öğrenci (katılım oranı %72.6) araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmanın soruları

Doğum eylemine aktif bir şekilde veya gözlemleyerek katılan ebelik bölümü öğrencileri ile doğum eylemine hiç katılmamış olan ebelik bölümü öğrencilerin doğum korkusu düzeyi değişir mi?

Araştırmanın değişkenleri

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği toplam puanı araştırmanın bağımlı değişkeni olup, ebelik öğrencilerinin doğum eylemine katılım durumları, doğum hakkında bilgi düzeyleri, doğum tercihleri, doğuma ilişkin duygu durumları ve sosyodemografik özellikleri araştırmanın bağımsız değişkenleridir.

Araştırmanın veri toplama araçları

Araştırmanın verileri; ebelik öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini ve doğumla ilgili korkularını içeren Birey Tanıtım Formu, gebelik öncesi doğum korkularını değerlendirmek amacıyla geliştirilen “Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (GÖDKÖ)” kullanılarak araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Ebelik öğrencilerine araştırmanın amacı, yararları ve nasıl yürütüleceği hakkında bilgi verilerek gizlilik ilkesine uyulacağı anlatılmış ve öğrencilerden sözlü onay alınmıştır. Ayrıca öğrencilerden çalışmaya katılmayı kabul edip etmemeye kararını birey tanıtım formunda yer alan ilgili kutucuğu işaretleyerek belirtmesi istenmiştir.

Birey Tanıtım Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış olan form, öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, doğuma ilişkin algıladıkları bilgi düzeyleri, doğuma katılma durumları, çocuk sahibi olmayı isteme durumları, doğum hakkında endişe duyma, duyulan /tanık olunan olumsuz bir doğum vakasının varlığı, kendisini doğum salonunda nasıl hissettiği gibi durumları belirlemeye yönelik toplam 18 sorudan oluşmaktadır (Stoll, 2013; Uçar, 2015; Uçar, 2018).

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (GÖDKÖ): Stoll ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen, Uçar ve Taşhan (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçek, genç kadın ve erkeklerin doğum korkusuna en çok neden olan boyutları (doğum ağrısı, kontrol kaybı, doğum ağrısı ve doğumla baş edememe, komplikasyonlar ve geri dönüşümü

olmayan fiziksel hasarlar) içermektedir. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır ve ölçekteki yanıtlar 1’den 6’ya kadar numaralandırılmış olup altılı Likert tiptedir. 1 ‘kesinlikle katılmıyorum’, 2 ‘katılmıyorum’, 3 ‘kısmen katılmıyorum’, 4 ‘kısmen katılıyorum’, 5 ‘katılıyorum’, 6 ‘kesinlikle katılıyorum’ şeklinde ifade edilmektedir. Ölçeğin minimum puanı 10 iken, maksimum puanı 60’dır. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde doğum korkusunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach’s alfa değeri 0.86’dır (Uçar, 2018). Bu çalışmada da benzer bulunmuştur (0.82).

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi dağılımı değerlendirmek için kullanılmış ve değerlendirmelerinin normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Katılımcıların kişisel bilgileri ve gebelik öncesi doğum korkusu düzeylerinin değerlendirilmesinde sayı-yüzde dağılımı, bağımlı değişken (ölçek puanı) ile bağımsız değişkenler arasındaki karşılaştırmanın yapılmasında; independent sample t testi / bağımsız gruplarda t testi (sosyodemografik değişkenler, kendi doğum tercihleri ve doğuma ilişkin duygu durumları), üç ve üstü verilerin analizinde (sınıflar, doğuma ilişkin algıladıkları bilgi düzeyleri ve doğum eylemine katılım durumları) One-way Anova / Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. İstatistiksel önemlilik düzeyi $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın etik yönü

Veriler, araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (Tarih:20.02.2019, Karar no:19-2.1T/40) ve kurum izni alındıktan sonra toplanmıştır. Araştırmada kullanılan Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği için ölçek yazarından yazılı izin alınmıştır. Katılımcılardan ise sözel onamları alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan ebelik öğrencilerinin yaşları 18-37 arasında değişmekte olup, ortalama 20.40 ± 2.27 yıldır. Bu öğrencilerden 102 kişi 1.sınıfta, 77 kişi 2.sınıfta, 58 kişi 3.sınıfta ve 61 kişi 4.sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %61.7’si yurttan kalıyor olup, %98.0’ı bekarıdır. Çalışmaya katılanlarda %89.3 oran ile kronik hastalık yoktur. Çoğu ebelik öğrencisi (%79.2) çocuk sahibi olmayı istemekte ve gebe kaldıklarında; %90.3’ü normal vajinal doğumu %9.7’si ise sezaryen doğumu tercih etmeyi düşünmektedir. Normal vajinal doğumu seçen öğrencilerin; %40.1’i normal vajinal doğumu sağlıklı bulduğu, %25.7’si ise doğal olduğu için tercih ettiğini ifade etmiştir. Sezaryen tercih edenlerin ise; yaklaşık yarısı (%44.8), normal doğum korkusu nedeniyle, %20.7’si ise ağrı korkusu nedeniyle tercih ettiklerini belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Ebelik öğrencilerinin kendi doğum tercihlerinin dağılımı.

Özellikler	Sayı	Yüzde
Çocuk isteme durumu		
Evet	236	79.2
Hayır	62	20.8
Toplam	298	100.0
İstenilen doğum şekli		
Vajinal doğum	269	90.3
Sezaryen	29	9.7
Toplam	298	100.0
Vajinal doğum şeklinin nedenleri (n=269)*		
Sağlıklı	108	40.1
Doğal	69	25.7
Diğer	49	18.2
Ameliyat korkusu	4	1.5
Cevap vermeyen	39	14.5
Toplam	269	100.0
Sezaryen doğum şeklinin nedenleri (n=29)**		
Vajinal doğum korkusu	13	44.8
Ağrı korkusu	6	20.7
Diğer	5	17.2
Cevap vermeyen	5	17.2
Toplam	29	100.0

*Sadece vajinal doğumu seçenler dahil edilmiştir.**Sadece sezaryeni seçenler dahil edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ebelik öğrencileri korkuyu en çok zarar görme hissi (%43.3), bilinmezlik (%30.2) ve kaygı-üzüntü (%25.5) olarak tanımlamışlardır. Doğum endişesi duyan 206 öğrenci (%69.1) ise, endişe duyma nedenlerini; doğum ağrısı çekme, bebek travması, olumsuz doğum öyküsü ve mahremiyete saygısızlık olarak ifade etmiştir (Tablo 2).

Ebelik öğrencilerinin dönem içi klinik uygulamalarda ve yaz stajında doğum salonundaki duygularına bakıldığında; öğrencilerin dönem içi klinik uygulamalarda kendilerini en fazla stresli (%50.3), yorgun (%39.6), ve korku dolu (%16.1) hissettikleri saptanmıştır. Yaz stajında ise öğrenciler kendilerini en fazla oranla özgüvenli, rahat ve güvenli hissettiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 2).

Ebelik öğrencilerinin %30.9'u doğum hakkındaki bilgi düzeyinin yeterli olduğunu belirtmiş, %51.7'si ise doğum bilgi düzeylerini kısmen olarak ifade etmiştir.

Ebelik öğrencilerinin sadece 86'sı (%28.8) doğuma aktif katılmışken, doğumu gözlemleyenlerin sayısı 167 (%56.1) olup, araştırmaya katılan tüm öğrencilerin yarısından fazlasının doğuma katılımı olmuştur. Doğumlara aktif katılım en çok %56 ile Ege bölgesi, %11 ile Marmara bölgesi ve %10 ile Akdeniz bölgesinde gerçekleşmişken; müdahale etmeden gözlem yapmak suretiyle doğuma katılan 167 öğrencinin içerisinde en çok %88.6'sı Ege bölgesinde ve %4.2'si ile Marmara ve İç Anadolu bölgelerinde doğumu gözlemlemiştir (Tablo 3).

Araştırmadaki tüm ebelik öğrencilerinin GÖDKÖ puan ortalaması 35.03 ± 9.19 olarak bulunmuştur. Ebelik öğrencilerinin sınıfları, doğum hakkındaki bilgi düzeyleri, doğuma aktif katılım ve doğumu gözleme durumları arasında GÖDKÖ puanları açısından istatistiksel olarak bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$, Tablo 4).

Tablo 2. Ebelik öğrencilerinin doğuma ilişkin duygu durumlarının dağılımı (n=285).

Özellikler	Sayı	Yüzde		
Korkuyu tanımlama şekli				
Zarar görme hissi	129	43.3		
Bilinmezlik	90	30.2		
Kaygı- üzüntü	61	20.5		
Diğer*	18	6.0		
Toplam	298	100.0		
Doğum endişesi duyma durumu				
Evet	206	69.1		
Hayır	92	30.9		
Toplam	298	100.0		
Doğum endişesi duyma nedenleri**(n=206)***				
Doğum ağrısı çekme	155	52.0		
Bebek travması	52	17.4		
Olumsuz doğum öyküsü	38	12.8		
Mahremiyet korkusu	11	3.7		
Diğer	22	7.4		
Olumsuz doğum olayı ile karşılaşma				
Evet	202	67.8		
Hayır	96	32.2		
Toplam	298	100.0		
Ebelik öğrencilerinin doğum salonundaki duygu durumları**** (n=204)				
Duygu Durumları*****	Dönem içi klinik uygulama		Yaz stajı	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Stresli	150	50.3	42	14.1
Yorgun	118	39.6	50	19.8
Özgüvenli	62	20.8	101	33.9
Güvenli	51	17.1	75	25.2
Korku dolu	48	16.1	12	4.0
Rahat	46	15.4	95	31.9
Nötr	42	14.1	21	7.0

* Korkuyu tanımlama şekline cevap vermeyen 10 kişi diğer bölümüne eklenmiştir.

** Birden fazla cevap verilmiştir.

*** Sadece doğum endişesi duyan öğrenciler dahil edilmiştir.

****Sadece doğum salonunda bulunan öğrenciler dahil edilmiştir.

*****Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 3. Ebelik öğrencilerinin doğuma ilişkin algıladıkları bilgi düzeyleri ve doğum eylemine katılım durumları (n=285).

Özellikler	Sayı	Yüzde
Doğuma ilişkin algılanan bilgi düzeyi		
Yeterli	92	30.9
Kısmen	154	51.7
Yeterli değil	52	17.4
Toplam	298	100.0
Doğuma aktif katılım durumu		
40 doğum altı	63	21.1
40 doğum ve üzeri	23	7.7
Doğuma katılmayanlar	212	71.1
Toplam	298	100.0

Tablo 3. (devam) Ebelik öğrencilerinin doğuma ilişkin algıladıkları bilgi düzeyleri ve doğum eylemine katılım durumları (n=285).

Özellikler	Sayı	Yüzde		
Doğumu gözleme durumu				
15 doğum ve altı gözlemleyen	137	46.0		
15 üzeri doğum gözlemleyen	30	10.1		
Gözlemlemeyen	131	39.6		
Ebelik öğrencilerinin doğuma katıldıkları bölgeler				
Bölgeler	Aktif katılım (doğumu yaptırma) durumu (n=86)		Gözlem durumu (n=167)	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Ege	56	65.1	148	88.6
Marmara	11	12.8	7	4.2
Akdeniz	10	11.6	7	4.2
İç Anadolu	4	4.7	4	2.4
Karadeniz	1	1.2	0	0
Doğu Anadolu	1	1.2	1	0.6
Güney doğu Anadolu	3	3.5	0	0
Toplam	298	100.0		

Tablo 4. Ebelik öğrencilerinin ölçek puan ortalamalarının; sınıflara, doğuma ilişkin algıladıkları bilgi düzeylerine ve doğum eylemine katılım durumlarına göre karşılaştırılması (n=285*).

Gruplar	Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği			
	Sayı	Ortalama±SS	F**	p
Sınıf				
1.Sınıf	99	35.90±8.27	0.725	0.538
2.Sınıf	74	33.82±9.25		
3.Sınıf	53	35.01±9.37		
4.Sınıf	59	35.03±10.41		
Doğuma ilişkin algılanan bilgi düzeyi				
Yeterli	87	33.77±10.53	1.213	0.299
Kısmen	150	35.50±8.46		
Yeterli değil	48	35.85±8.74		
Doğuma aktif katılım durumu				
40 doğum altı	59	34.05±10.84	0.461	0.631
40 doğum ve üzeri	23	35.78±9.06		
Doğuma katılmayanlar	203	35.23±8.70		
Doğumu gözleme durumu				
15 doğum ve altı gözlemleyen	130	35.43±9.25	0.252	0.777
15 üzeri doğum gözlemleyen	29	34.31±9.41		
Gözlemlemeyen	126	34.79±9.13		
Toplam	285	35.03± 9.19		

*Sadece ölçeğin tüm sorularına cevap verenler dahil edilmiştir.

**F: Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır.

Ebelik öğrencilerinin medeni durumu, çocuk isteme durumu, dönem içi zorunlu staj ortamında yorgun, stresli hissetme durumları ve yaz stajı ortamında özgüvenli ve rahat hissetme durumları arasında gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak bir fark yoktur. Ancak

öğrencilerin doğum tercihi, doğum hakkında endişe duyma ve olumsuz doğum olayı ile karşılaşma durumları ile GÖDKÖ açısından anlamlı bir fark saptanmıştır. Sezaryen doğumu tercih eden veya doğum hakkında endişesi olan öğrencilerin GÖDKÖ puanı, normal doğumu tercih eden ve doğum için endişeye duymayanlara oranla daha yüksektir (p<0.001, Tablo 5).

Tablo 5. Ebelik öğrencilerinin ölçek puan ortalamalarının; sosyo-demografik özelliklerine, kendi doğum tercihlerine ve doğuma ilişkin duygu durumlarına göre karşılaştırılması (n=285).

Özellikler	Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (n=285*)		
	Ortalama±SS	t**	p
Medeni durum			
Evli	35.01±9.06	-0.406	0.705
Bekar	38.00±16.41		
Çocuk isteme durumu			
Evet	34.97± 9.01	0.546	0.585
Hayır	35.71± 9.70		
Doğum tercihi			
Normal vajinal doğum	34.28±8.86	-4.209	<0.001
Sezaryen	41.65±9.55		
Doğum hakkında endişesi duyma			
Evet	37.94±8.11	-9.279	<0.001
Hayır	28.29±7.95		
Olumsuz doğum olayı ile karşılaşma			
Evet	35.94±9.29	-2.414	0.016
Hayır	33.16±8.74		
Dönem içi zorunlu staj ortamında stresli hissetme durumu			
Evet	35.49±9.58	-0.862	0.390
Hayır	34.55±8.78		
Dönem içi zorunlu staj ortamında yorgun hissetme durumu			
Evet	35.74±9.39	-1.054	0.293
Hayır	34.56±9.06		
Yaz stajı ortamında özgüvenli hissetme durumu			
Evet	33.94±9.73	1.404	0.161
Hayır	35.57±8.89		
Yaz stajı ortamında rahat hissetme durumu			
Evet	33.73±9.65	1.638	0.103
Hayır	35.54±8.93		

Sadece ölçeğin tüm sorularına cevap verenler dahil edilmiştir.

**t: Bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.

TARTIŞMA

Kadınların gebelik öncesi, gebelik, doğum ve doğum sonuna ilişkin doğru bilgilendirilmesinde, düzenli izlemlerinin yapılmasında ve tüm diğer süreçlerin yönetiminde (doğum, aile planlaması, emzirmenin başlatılması ve sürdürülmesi, yenidoğan bakımının yapılması vb.) yetkin olan ebeler, aynı zamanda kadına ve ailesine danışmanlık yaparak doğum korkusu ile baş etmelerine ve doğum şekline karar vermelerine yardımcı olurlar (Karaçam ve Eroğlu, 2019).

Gebelik deneyimi yaşamamış kadınlar tarafından doğum olayı, mucizevi ve güzel ancak bir o kadar endişe uyandıran ve ağrılı bir durum olarak tanımlanmaktadır. Ebe olma yolunda eğitimlerini sürdüren öğrencilerin çoğunluğu (%90.3), doğum şekli tercihlerini normal vajinal doğum olarak belirtmiştir. British Columbia Üniversitesi'nde öğrenim gören 2676 kız öğrencinin %91.2'sinin vajinal doğumu tercih ettikleri bulunmuştur (Stoll ve ark., 2014). Yapılan ulusal araştırmalar incelendiğinde; ebelik ve diğer sağlık bilimleri bölümlerinde okuyan öğrencilerin vajinal doğum tercih etme oranlarının yüksek olduğu görülmüştür

(Doğaner ve ark., 2013; Aksu ve Özsoy, 2015; Aydoğdu ve ark., 2018; Vurgeç ve ark., 2021). Primiparların vajinal doğum tercih oranları ise öğrencilere göre kısmen daha düşüktür. Yapılan bir araştırmada primiparların %67.8'inin vajinal doğumu %32.2'sinin sezaryen doğumu tercih ettiği belirlenmiştir (Büyük, 2017). Bu sonuçlara bakıldığında Türkiye'deki doğum tercihlerinin çoğunluğu vajinal doğum üzerine olmaktadır doğumların yarısı sezaryen ile sonuçlanmıştır (Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2019). Bu veri, son derece dikkat çekicidir. Sezaryen ile doğum genel olarak fetal ve maternal endikasyonlar ile travay veya doğuma ait endikasyonların ve umbilikal kord ve plasentaya ait endikasyonların varlığı durumunda tercih edilmekle birlikte, bu endikasyonlar kesin olmayıp olgunun özelliklerine göre doğum şeklinin bireyselleştirildiği, koşullara göre karar verilmesi gereken durumlardır. Kadınların vajinal doğum ya da sezaryen hakkındaki duygu ve düşünceleri toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Çalışmalarda kadınların vajinal doğumu tercih etme nedenleri incelendiğinde; vajinal doğumun normal bir olay olarak kabul edilmesi, doğum sırasında kontrol duygusunu elinde tutma

isteği, vajinal doğum deneyimi yaşama arzusu, “sağlık için daha uygun” olduğunu düşünme, daha düşük komplikasyon riski, erken iyileşme ve erken taburcu olma durumu, doğum sonu dönemi daha konforlu yaşama ve doğum sonunda bebeğine daha iyi bakım verme isteği (emzirme, güvenli bağlanma vb) gibi nedenler belirtilmektedir (Mazzoni ve ark., 2016; Yılmaz ve ark., 2013). Bilgin (2020) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencileri sezaryen doğumun bedene zarar verdiğini düşündükleri için vajinal doğumu tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Yapılan bir başka çalışmada sağlık personelinin çoğunun, doğal olması ve anne bebek için daha sağlıklı olması, doğum sonu dönemin daha iyi geçmesi, sezaryen korkusu gibi nedenlerle bu doğum şeklini benimsedikleri belirlenmiştir (Değirmenciler, 2020). Bizim çalışmamızda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu bağlamda doğum eyleminin doğal bir süreç olduğu hakkında farkındalık düzeyi son derece memnuniyet vericidir. Gebelik ve doğum sürecinin bilinmeyen ve öngörülemeyen bir durum olarak algılanması, doğum korkusunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu korku yalnızca doğum yapacak kişilerin hissettiği bir duygu değil aynı zamanda tüm kadın ve erkeklerin de yaşadığı bir durumdur. Yapılan çalışmalarda; kadın ve erkeklerin, yoğun doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir (Weeks ve ark., 2020; Gür ve ark., 2022) Gebeliği ilk olarak deneyimleyen kadınlarda yapılan bir çalışmada sezaryen doğumu tercih etme nedenleri arasında ilk sırada “doğum ve ağrıdan korkma” yer almaktadır (Temizkan ve Mete, 2020). Araştırmamızda öğrencilerin (%9.7) vajinal doğumun kendisinden korkma ve ağrı duyma korkusu nedeni ile ileride sezaryeni tercih etmek istedikleri belirlenmiştir. Sezaryen doğumu tercih eden öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusu ölçek puanı daha yüksek saptanmıştır. Kadınların doğum tercihlerinin incelendiği çalışmalarda, doğum eylemine yönelik sezaryen endikasyonlarının dışında, sezaryen doğumun tercih edilmesini etkileyen faktörler arasında doğum ve doğum ağrısından korkma, kıymetli bebek/televizyon ile gebe kalma, tüp ligasyon, anne ve bebek için daha sağlıklı ve daha kolay olduğunu düşünme, vajinal doğumdaki pozisyon ve muayenelerden rahatsız olma, doğumhane şartlarının kötü olması, doğum yapacağı tarihi önceden bilmeyi isteme, önceki doğum deneyimleri, gebelik sürecinde aile ve arkadaş etkisinde kalma ve hekim isteğinin yer aldığı görülmüştür (Karabel ve ark., 2017; Sayın ve ark., 2018). Araştırmamızda ebelik öğrencilerinin yarısından fazlasının doğum endişesi duydukları belirlenmiştir. Öğrenciler, doğum endişesi duyma nedenlerini ise doğum ağrısı çekme, bebekte travma gelişme riski, olumsuz doğum öyküsü dinleme ve mahremiyete ilişkin kaygı duyma olarak sıralamıştır. Yapılan çalışmalarda bebeğin öleceğine veya zarar göreceğine ilişkin düşüncelerin gebelerin doğum öncesi dönemde korku ve kaygı yaşama nedenleri

arasında görülmektedir (Sydsjö ve ark., 2013; Dönmez ve ark., 2014). Öztürk araştırmasında (2014) primipar gebelerin doğum sırasında duydukları endişe sebeplerini; doğumda bebeğe bir şey olma endişesi, doğumda personelin anlayışsızlığına yönelik endişe, doğuramama endişesi, bebeği kaybetme endişesi ve doğumda canının acıması endişesi olarak belirtmiştir. Araştırmamızda ebelik öğrencilerin doğum hakkında endişe duyup duymama durumu ile gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Endişe duyan öğrencilerin korkusu daha fazladır. Birçok nedenle birlikte doğum endişesi duymak doğum korkusunu arttıran önemli bir etken olarak değerlendirilebilir.

Vajinal doğumun ağrı/acı verici, kanlı, yorucu ve kaygılı bir süreç olduğuna ilişkin toplumdaki yerleşik algı, kadınlara bu korkutucu deneyimi kendilerinin de yaşayacağını düşündürmekte ve bu durum onları sezaryen ile doğuma yönlendirmektedir. Ebelik öğrencilerinin doğum dersi almadan önce, doğum korkusu nedeni ile doğum şekline ilişkin düşüncelerinin toplumdaki kişilerle benzerlik gösterebileceği bildirilmektedir (Kapısız ve ark., 2017). Ayrıca ebelik öğrencilerinin, doğumhane ortamına ilk kez girdiklerinde ve özellikle zor doğum vakası ile karşılaştıklarında korku, stres, panik gibi duygular yaşadığı durumların öğrencilerin ileride doğum tercihlerini etkilediği ifade edilmektedir (Thunes ve Sekse, 2015; Brunstad ve ark., 2016). Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası (%55.8) normal vajinal doğumu gözlemlemiştir. Doğuma aktif katılma veya gözlem yapma ile gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında istatistiksel bir fark saptanmamıştır. Bir başka ifade ile doğuma aktif katılım veya gözlem yapmanın doğum korkusuna etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Ebelik ve hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada da öğrencilerin doğumla ilgili eğitim alma durumları karşılaştırılmış ve doğum korkusu açısından bir fark bulunmadığı için bu durumun eğitimle değil kültürle ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Vurgeç ve ark., 2021). Kapısız ve arkadaşlarının (2017) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiş, klinik uygulamada karşılaştıkları doğum ile ilgili olumsuz deneyimlere rağmen öğrenciler doğumun mucizevi olduğunu ve mutlaka yaşanması gerektiğini ifade etmişler ve ileride yüksek oranda vajinal yoldan doğumu tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada doğum dersini aldıktan sonra öğrencilerin bir kısmının doğum şekli tercihlerinin değiştiği, dersin doğum korkularını tetiklediği bulunmuştur. Aydoğdu ve arkadaşlarının (2018) araştırmasında da doğum dersi almış olmanın doğum şekli tercihini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Yapılan bir çalışmada Ege, Marmara ve Akdeniz bölgesinde doğan primipar kadınların yarısından fazlasının doğum tercihinin sezaryen olduğu ve

doğum ile ilişkili kaygı algıları ile doğum şekli arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (Aslan ve Okumuş, 2017). Çalışmamıza katılan ebelik öğrencilerinin doğuma aktif olarak katıldıkları ve doğumu gözlemledikleri bölgeler en çok Ege, Marmara ve Akdeniz bölgeleridir. Batı bölgesindeki kadınların kültürleri, yaşam şekilleri, çevreden duydukları doğum öyküleri diğer bölgelere göre değişkenlik gösterebilmektedir. Öğrencilerin en çok sağlık hizmeti verdikleri ve sürekli etkileşim halinde bulunduğu bu grubun doğum ile ilişkili kaygı algıları fazla olduğu için bu durumdan etkilenebilecekleri bu nedenle de doğum korkusu yaşayabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, bir üniversitenin bir lisans programı ile sınırlıdır. Veri toplama zamanında; öğrencilerin klinik uygulamada bulunuyor olmaları veya derslerde öğrencilerin devamsız olması, raporlu sayılması vb. nedenlerden dolayı araştırmamız sadece araştırmamıza katılım sağlayan öğrenciler ile sınırlı kalmıştır.

SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgular ve konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalar, doğumla ilgili korku ya da endişelerin varlığını göstermektedir ancak doğum eylemine aktif katılma durumunun doğum korkusu üzerinde fark oluşturmadığı bulunmuştur. Ebelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu doğum şekli tercihini normal vajinal doğum olarak belirtmiştir. Vajinal doğumun kendisinden korkma ve ağrı duyma korkusu ise sezaryeni tercih etme nedeni olarak öne sürülmüştür. Sezaryen doğumu tercih edenlerin gebelik öncesi doğum korkusu ölçek puanı daha yüksek bulunmuştur. Araştırma sonuçları doğrultusunda; ebelik eğitimi müfredatında farklı eğitim modelleri kullanarak doğum korkusunun daha fazla irdelenmesi, doğum korkusu ile baş etmede farklı stratejilerin geliştirilmesi, doğumhanede staja çıkan ebelik öğrencilerine doğum ağrısının kişideki eşige bağlı olduğunu ve her kişide aynı tepkiler vermeyeceğinin vurgulanması, doğumun medyada korku dolu, ağırlı gösterilmesinden; doğal ve fizyolojik bir süreç olarak topluma sunulması, üniversite çağındaki kadın ve erkekleri hedef alan eğitim stratejileri ile vajinal doğum korkularını hafifletmede ve farklı doğum seçenekleri hakkında kanıta dayalı bilgilerin sunulması, ayrıca üreme çağında ve sağlık alanı dışındaki popülasyonda da doğum korkusunun araştırılması; gençlere vajinal doğum korkusunu azaltmada kanıta dayalı bilgilendirme yapılması önerilebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarların herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: BB, DK, NÇ, EY, NTO; **Gereç, yöntem ve veri toplama:** BB, DK, NÇ, EY, NTO; **Analiz ve yorum:** BB, DK, NÇ, EY, NTO; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** BB, DK, NÇ, EY, NTO.

KAYNAKLAR

- Aksu, H., & Özsoy, S. (2015). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24, 44-48.
- Antic, L.Z., Rados, S.N., & Jokic-Begi, N. (2019). Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 40(3), 226-231.
- Aslan, Ş., & Okumuş, F. (2017). Primipar kadınların doğum deneyim algıları üzerine doğum beklentilerinin etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(1), 32-40. <https://www.doi.org/10.17681/hsp.287497>.
- Aydoğdu, S., Uzun, B., & Özsoy, Ü. (2018). Ebelik öğrencilerinin normal vajinal doğum yapma konusundaki görüşleri. *Androloji Bülteni*, 20, 78-84. <https://www.doi.org/10.24898/tandro.2018.20082>
- Beji, N.K. (2016). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. *Nobel Tıp Kitabevleri*, İstanbul.
- Bilgin, N.Ç. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin doğuma ilişkin algıları: nitel bir çalışma. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(3), 348-356.
- Brunstad, A., Giske, T., & Hjalhmhult, E. (2016). How midwifery students experience learning conditions in labor wards. *Journals Nursing Education Practice*, 6(4), 136-144. <https://www.doi.org/10.5430/jnep.v6n4p136>.
- Büyük, D. (2017). Gebelerin doğuma hazır oluşluk, doğum korkusu ve bilinçli farkındalık düzeylerinin doğum şekli tercihlerine etkisinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa*.
- Çiçek, Ö., & Mete, S. (2015). Sık karşılaşılan bir sorun: doğum korkusu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 263-268. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfed/issue/46801/586850>.
- Çoşkun, M.A. (2012). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı, *Koç Üniversitesi Yayınları*, İstanbul.
- Değirmenciler, B. (2020). Sağlık personelinin doğum şekli tercihi, tercih nedenleri ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Deliktaş, A., Korukcu, O., & Kukulcu, K. (2015). Farklı Gruplarda Annelik Deneyimi. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 5(4), 274-283. <https://doi.org/10.5455/musbed.20150831014409>.
- Demirsoy, G., & Aksu, H. (2015). Doğum korkusunun nedenleri ve baş etme. *KASHED*, 2(2): 36-45.
- Doğaner, G., Doğaner, A., Duran, Ö., Tuna, M., Tezcan, Ş., & Turan, G. (2013). Sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin doğum şekli tercihlerine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri Gynecology Obstetrics*, 10, 31-36.
- Dönmez, S., Yeniçel, Ö.Z., & Kavlak, O. (2014). Vajinal doğum ve sezaryen doğum yapan gebelerin durumluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 908-920.

- Gao, L.L., Liu, X.J., Fu, B.L., & Xie, W. (2015). Predictors of childbirth fear among pregnant Chinese women: A cross-sectional questionnaire survey. *Midwifery*, 31, 865-870. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2015.05.003>.
- Gür, E.Y., Özer, B.U., & Apay, S.E. (2022). Çocuksuz bireylerde gebelik öncesi doğum korkusu: tanımlayıcı-kesitsel çalışma. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 412-419. <https://www.doi.org/10.5336/healthsci.2021-85383>.
- Hauck, Y. L., Stoll, K. H., Hall, W. A., & Downie, J. (2016). Association between childbirth attitudes and fear on birth preferences of a future generation of Australian parents. *Women and Birth*, 29(6), 511-517. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2016.05.001>.
- Kapısız, Ö., Karaca, A., Özkan, F.S., & Savaş, H.G. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 156-160.
- Karabel, M.P., Demirbaş, M., & İnci, M.B. (2017). Türkiye'de ve Dünya'da değişen sezaryen sıklığı ve olası nedenleri. *Sakarya Tıp Dergisi*, 7(4), 158-163. <https://doi.org/10.31832/smj.36> 8600.
- Karaçam, Z., Eroğlu, K. (2019). Hemşirelik ve ebelik: görev, yetki ve sorumluluklardaki benzerlik ve farklılıklar. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 9(2), 211-227. <https://doi.org/10.31020/0> mutftd.524807.
- Mazzoni, A., Althabe, F., Gutierrez, L., Gibbons, L., Liu, N.H., Bonotti, A.M., et al. (2016). Women's preferences and mode of delivery in public and private hospitals: a prospective cohort study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 16, 34.
- Öztürk, T. (2014). Travayda primipar gebelerin doğum korkusunun giderilmesinde hemşirelik desteğinin etkisi. Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Phunyammalee, M., Buayaem, T., & Boriboonthirunsarn, D. (2019). Fear of childbirth and associated factors among low -risk pregnant women. *Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 39(6), 763-767.
- Rondung, E., Thomtén, J., Sundin Ö. (2016). Psychological perspectives on fear of childbirth. *Journal of Anxiety Disorders*, 44, 80-91. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2016.10.007>.
- Rouhe, H., Salmela-Aro, K., Toivanen, R., Tokola, M., Halmesmäki, E., & Saisto, T. (2013). Obstetric outcome after intervention for severe fear of childbirth in nulliparous women—randomised trial. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 120(1), 75-84. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.120> 11.
- Rublein, L., Muschalla, B. (2022). Childbirth fear, birth-related mindset and knowledge in non-pregnant women without birth experience. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 22, 249.
- Saimonka, W., Anusornteerakul, S., & Ungpansattawong, S. (2012). Factors related to fear of childbirth during the first stage of labor. *Journal of Nursing Science & Health*, 35, 36-42.
- Sayın, N.C., Erzincan, S.G., & Çilingir, I.U. (2018). Sezaryen: Kanıt dayalı bilgiler. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst-Special Topics*, 11(1), 76-81.
- Scollato, A., & Lampasona, R. (2013). Tokophobia: When fear of childbirth prevails. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 1(1), 1-18.
- Stoll, K. (2012). Fear of childbirth among young Canadians. *The Vancouver University of British Columbia*, 76.
- Stoll, K., & Hall, W.A. (2013). Attitudes and preferences of young women with low and high fear of childbirth. *Qualitative Health Research*, 23, 1495-1505.
- Stoll, K., Hall, W., Janssen, P., & Carty, E. (2014). Why are young Canadians afraid of birth? A survey study of childbirth fear and birth preferences among Canadian University students. *Midwifery*, 30, 220-226.
- Stoll, K., Edmonds, J.K., & Hall, W.A. (2015). Fear of childbirth and preference for Cesarean delivery among young American women before childbirth: A survey study. *Birth*, 42(3), 270-276. <https://doi.org/10.1111/birt.12178>.
- Stoll, K., Hauck, Y., Downe, S., Edmonds, J., Gross, M.M., Malott, A., et al. (2016). Cross-cultural development and psychometric evaluation of a measure to assess fear of childbirth prior to pregnancy. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 8, 49-54. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2016.02.004>.
- Störksen, H.T., Garthus-Niegel, S., Vangen, S., & EberhardGran, M. (2013). The impact of previous birth experiences on maternal fear of childbirth. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 92(3), 318-324. <https://doi.org/10.1111/aogs.12072>.
- Sydsjö, G., Angerbjörn, L., Palmquist, S., Bladh, M., Sydsjö, A., & Josefsson, A. (2013). Secondary fear of childbirth prolongs the time to subsequent delivery. *Acta obstetrica et gynecologica Scandinavica*, 92(2), 210-214. <https://doi.org/10.1111/aogs.12034>.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2019. (2019). <https://sbsgm.saglik.gov.tr/TR,73329/saglik-istatistikleri-yilligi-2019-haber-bulteni-yayimlanmistir.html> [Erişim tarihi: 26.06.2022].
- Temizkan, E., & Mete, S. (2020). Primipar gebelerin doğum şekli tercihlerini etkileyen etmenlerin belirlenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 17(2), 112-119.
- Thomson, G., Stoll, K., Downe, S., & Hall, W. A. (2017). Negative impressions of childbirth in a North-West England student population. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology*, 38(1), 37-44. <https://doi.org/10.1080/0167482X.2016.1216960>.
- Thunes, S., & Sekse, R. J. (2015). Midwifery students first encounter with the maternity ward. *Nurse Education in Practice*, 15(3), 243-248. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.01.012>.
- Uçar, T., & Gölbaşı, Z. (2015). Nedenleri ve sonuçlarıyla doğum korkusu. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 54-58.
- Uçar, T., & Taşhan, S.T. (2018). Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 289-296. <https://doi.org/10.31067/0.2018.43>.
- Vurgeç, B.A., Köroğlu, C.O., Yamurluklu, S.B., & Sürücü, Ş.G. (2021). Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Gebelik Öncesi Doğum Korkularını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(4), 413-422. <https://www.doi.org/10.46483/deuhfed.895696>.

- Weeks, F.H., Sadler, M., & Stoll, K. (2020). Preference for caesarean and attitudes toward birth in a Chilean sample of young adults. *Women and Birth*, 33(2), e159-e165.
<https://doi.org/10.1016/j.wombi.2019.03.012>
- Yilmaz, S.D., Bal, M.D., Beji, N.K., & Uludag, S. (2013). Women's preferences of method of delivery and influencing factors. *Iranian Red Crescent Medical Journal*, 15(8), 683-689.
<https://www.doi.org/10.5812/ircmj.11532>.